

13.5.2026

EOAK/8310/2025

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Mikko Sarja

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Päivi Pihlajisto

TYÖTTÖMYYSETUUDELLA TUETTU OMAEHTOINEN OPISKELU

1 KANTELU

Kantelija arvosteli kaupungin työllisyyspalvelujen ja sen asiantuntijan menettelyä työttömyysetuudella tuettua omaehtoista opiskelua (OMO) koskevassa asiassa. Kantelija toi esiin muun muassa seuraavaa.

Työllisyyspalvelut hylkäsi kantelijan OMO-hakemuksen menettelyvirheiden seurauksena. Työllisyyspalvelut ei ollut toimittanut kantelijalle hallintolain 43 ja 45 §:ien edellyttämää kirjallista ja perusteltua hallintopäätöstä. Kantelija kertoi pyytäneensä päätöstä ja sen perusteluja kirjallisesti useaan otteeseen (27.11.2025, 8.12.2025 ja 16.12.2025), mutta hänelle ei ollut toimitettu päätöksen kopiota, päätöksentekijän tietoja (nimi, tehtävänimike, yksikkö), päätöspäivämäärää, diaari- tai asianumeroa eikä muutoksenhakuohjeita.

Kantelijan kaikkiin selvityspyyntöihin ei ollut vastattu asianmukaisesti. Kun kantelija pyysi OMO-hakemusta koskevaa hallintopäätöstä ja sen perusteluja, hänelle vastattiin asiakastietojärjestelmän yleisellä datalla ja viitattiin KEHA-keskuksen lokitietoihin, joita kantelija ei ollut pyytänyt.

Viranomainen ei ollut täyttänyt hallintolain 31 §:n mukaista selvittämisvelvollisuuttaan. Kantelijalle 8.12.2025 toimitettu noin 190 sivun asiakirja-aineisto oli ollut sisällöllisesti sekava eikä se ollut sisältänyt varsinaista OMO-päätöstä. Asiakirjoista ilmeni ristiriitoja. Useissa virkailijamerkinnoissa todettiin nimenomaisesti, ettei kantelijalla ollut ammatillista tutkintoa. Kuitenkin OMO-hakemus oli hylätty sillä perusteella, että kantelijalla olisi ammatillinen koulutus. Näitä keskenään ristiriitaisia tietoja ei ollut selvitetty, oikaistu eikä perusteltu ennen kielteistä ratkaisua.

Edelleen työllisyyspalvelujen menettely rikkoi hallintolain 6 §:ssä säädettyjä hyvän hallinnon periaatteita, erityisesti yhdenvertaisuuden, puolueettomuuden ja suhteellisuuden periaatteita. OMO-tukea oli yleisesti myönnetty myös henkilöille, joilla on jo ammatillinen koulutus, mutta kantelijan hakemus oli hylätty ilman yksilöityjä ja dokumentoituja perusteluja, vaikka kantelijalla ei ollut ammatillista tutkintoa.

Lisäksi menettely oli omiaan loukkaamaan perustuslain 6 §:ssä turvattua yhdenvertaisuutta ja syrjinnän kieltoa sekä yhdenvertaisuuslain periaatteita. Kantelija katsoi, ettei hän ollut saanut samanlaista perusteltua ja läpinäkyvää kohtelua kuin muut vastaavassa asemassa olevat OMO-hakijat eikä kantelija ollut saanut tietää, millä tosiasiallisilla ja lainmukaisilla perusteilla häntä oli kohdeltu eri tavoin. Kantelijan mukaan hän sai toisen yksikön te-virkailijalta ohjeistuksen, että hänen tulisi olla selvästi oikeutettu OMO-tukeen ja että hänen tuli viedä asia eteenpäin ja pyytää toiselta virkailijalta käsittelyä tapaukselle.

Vielä kantelija toi esiin, että hänelle ilmoitettiin asian käsittelyn alkuvaiheessa, ettei OMO-hakemusta käsitellä lainkaan. Vasta, kun kantelija toi esiin aikomuksensa saattaa asia tarvittaessa eduskunnan oikeusasiamiehen arvioitavaksi, hakemus otettiin käsittelyyn. Tämän jälkeen asia ratkaistiin yllättäen kielteisellä päätöksellä, josta ei ollut toimitettu asianmukaisia perusteluja, päätöksentekijän tietoja eikä muutoksenhakuohjeita ja jonka valmistelussa ja asiakirjamerkinnöissä oli useita virheitä ja keskenään ristiriitaisia tietoja.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin työllisyyspalvelujen ja sen asiantuntijan selvitykset, joista käy ilmi muun muassa seuraava.

2.1 Asiantuntijan selvitys

Asiantuntijan selvityksessä on käyty läpi kantelijan palveluprosessia ajalla helmikuu–joulukuu 2025. Asiantuntijan työttömyysetuudella tuettua omaehtoista opiskelua koskevista kirjauksista käy ilmi muun muassa seuraava:

Asiantuntija soitti 7.3.2025 kantelijalle ja kertoi muun muassa työttömyysetuudella tuetusta opiskelusta.

Kantelija jätti 14.8.2025 yhteydenottopyynnön, jossa hän kertoi kaipaavansa tietoa mahdollisista tuista, joita voisi saada. Asiantuntija yritti tavoittaa 21.8.2025 kantelijaa puhelimitse, ja kun ei siinä onnistunut, laittoi hän kantelijalle viestin työttömyysturvaoikeuden selvittämisestä.

Kantelija laittoi 6.9.2025 yhteydenottopyynnön, jossa hän kirjoitti ”Muistaakseni ennen työttömyyttäni tai tietoa opiskelupaikasta, keskustelin virkailijan kanssa, että tulisin saamaan mahdollisesti n. 2 vuoden ajalta jonkun työttömyyskorvauksen”.

Asiantuntija soitti kantelijalle 8.9.2025 ja kertoi, että kantelija ei ollut toimittanut tarvittavia asiakirjoja ennen opintojen aloittamista ja TE-palvelun päätöksen tekemiseksi.

Kantelija lähetti 22.9.2025 yhteydenottopyynnön, jossa hän kertoi toimineensa viranomaisten ohjeistamalla tavalla, ja että hänen kohdalleen oli osunut virheitä käsittelyn ja ohjeistuksen suhteen. Kantelija kertoi lähettäneensä ed. päivänä sähköpostitse Koulutarvehakemuksen/lomakkeen osoitteeseen info@X-te-palvelut.fi. Kantelija viittasi saamaansa virheelliseen ohjaamiseen ja pyysi tilanteen uudelleen arviointia.

Asiantuntija laittoi kantelijalle 26.9.2025 sähköpostiviestin, jossa hän totesi, että koska kantelija ei ollut toimittanut ennen opintojen alkamista työttömyysetuudella tuettaviin opintoihin liittyviä asiakirjoja, opintojen tukemista ei voitu puolttaa. Asiantuntijan mukaan kantelijan olisi tullut ilmoittaa asiantuntijalle opintojen alkamisesta heti tiedon saatuaan ja siinä vaiheessa kysyä mahdollisuutta opiskella työttömyysetuudella. Asiantuntija totesi, että jos kantelija sai tiedon oppilaitoksesta opintojen alkamisesta 14.8.2025 ja ne alkoivat 21.8.2025, olisi aikataulu ollut joka tapauksessa liian tiukka OMO-opintojen puoltamiseen.

Kantelijalle kerrottiin 9.10.2025 järjestetyssä työnhakukeskustelussa, että kantelija ei ollut toimittanut tai ottanut yhteyttä TE-palveluun riittävän ajoissa etukäteen ennen opintojen alkamista, jotta olisi kohtuudella pystytty tekemään harkinta omaehtoisten opintojen puoltamisesta. Ilman opintoihin liittyviä asiakirjoja asiaa ei voitu käsitellä.

Kantelija lähetti 22.10.2025 yhteydenottopyynnön, jossa hän totesi toimittaneensa aiemmin sähköpostitse OMO-tukihakemuksen, mutta voivansa lähettää sen tarvittaessa uudelleen. Kantelija kirjoitti, että hän kaipaa lisätietoja OMO-tukihakemusta varten.

Asiantuntija lähetti 22.10.2025 kantelijalle sähköpostiviestin, jossa hän totesi, että omaehtoisen opiskelun tukemista asiaa tai hakemusta ei voida käsitellä tai tehdä päätöstä jo alkaneista opinnoista.

Kantelija lähetti 24.10.2025 yhteydenottopyynnön, jossa hän pyysi täsmennystä siihen, mihin lakiin, asetukseen tai TEM:n ohjeistukseen perustuu se, ettei hakemusta voida käsitellä tai tehdä päätöstä jo alkaneista opinnoista. Kantelija kertoi odottavansa, että asia otetaan uudelleen käsittelyyn tai että asiasta annetaan perusteltu kirjallinen selvitys, miksi käsittely tai päätös ei olisi lain mukaan mahdollista.

Asiantuntija lähetti 31.10.2025 kantelijalle sähköpostiviestin, jossa asiantuntija viittasi kantelijan 24.10.2025 lähettämään yhteydenottopyyntöön. Viestissä asiantuntija kertoi, miksi kantelijan opintoja ei hyväksytty työttömyysetuudella tuetuksi. Asiantuntijan mukaan kantelijan olisi pitänyt ottaa yhteyttä työllisyyspalveluihin ennen opintojen alkamista.

Kantelija lähetti 3.11.2025 yhteydenottopyynnön, jossa hän viittasi hallintolakiin ja totesi, että viranomaisen on käsiteltävä vireille tullut asia ja annettava perusteltu päätös. Kantelija pyysi, että asia käsitellään uudelleen, ja että hänelle annetaan kirjallinen päätös. Kantelija kertoi lähettäneensä sähköpostitse koulutustarvehakemuksen.

Asiantuntija lähetti 13.11.2025 kantelijalle sähköpostiviestin, jossa hän pyysi kantelijaa toimittamaan työllisyyspalveluihin asianmukaisesti täytettyinä ja allekirjoitettuina viestin liitteenä olleet hakemuslomakkeet. Asiantuntija kertoi, että hakemus käsitellään, vaikka se tulee opintojen aloittamisen jälkeen.

Kantelija lähetti 19.11.2025 sähköpostiviestin, jonka liitteenä oli työllisyyspalvelujen pyytämät täytetyt lomakkeet.

Asiantuntija lähetti 25.11.2025 kantelijalle sähköpostiviestin, jonka liitteenä oli tiedoksianto ratkaisusta.

Kantelija lähetti 25.11.2025 yhteydenottopyynnön, jossa pyysi 25.11.2025 annetun kielteisen OMO-päätöksen uudelleenkäsitelyä. Viestissään kantelija perusteli sitä, miksi asia tulisi käsitellä uudelleen. Kantelija lähetti 25.11.2025 toisen yhteydenottopyynnön, jossa hän pyysi toimittamaan OMO-asian käsittelyyn liittyviä tietoja ja asiakirjoja.

Kantelija lähetti 16.12.2025 yhteydenottopyynnön, jossa hän kertoi, että oli pyytänyt omaehtoista opiskelua koskevaa hallintopäätöstä ja sen perusteita. Kantelija pyysi toimittamaan viipymättä kirjallisesti: 1) Kopion OMO-hakemusta koskevasta kielteisestä hallintopäätöksestä, 2) Päätöksen tehneen viranhaltijan nimen, tehtävänimikkeen ja yksikön 3) Päätöksen diaari-/asianumeron, 4) Päätöksen yksilöidyt perustelut ja 5) Päätökseen liitetyt muutoksenhakuohjeet ja valitusajan. Kantelija pyysi lisäksi vastausta siihen, miksi asiakirjoissa on keskenään ristiriitaisia kirjauksia hänen koulutustaustastaan ja miten tämä on huomioitu OMO-hakemusta arvioitaessa.

Asiantuntijan esihenkilö lähetti 22.12.2025 kantelijalle sähköpostiviestin, jossa kerrottiin 25.11. sähköpostitse lähetetystä kielteisestä omaehtoisten opintojen tukemisen ratkaisusta ja todettiin, että ratkaisu toimitetaan uudelleen esihenkilön sähköpostin liitteenä. Viestissä todetaan, että ratkaisusta löytyvät perustelut, ratkaisun tekijän nimi sekä nimike. Kantelijalle kerrottiin, että työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun 147 §:n mukaan työvoimaviranomaisen ratkaisuun olla tukematta työnhakijan omaehtoista opiskelua ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa. Lisäksi kantelijalle kerrottiin ratkaisun diaarinumero, ja että ratkaisun teossa ei ole laadittu erillisiä sisäisiä selvityksiä tai muistiota vaan konsultoitu suullisesti toista virkailijaa.

Asiantuntijan mukaan kantelija ei ollut toimittanut hänelle vaadittuja lomakkeita sellaisia kanavia käyttäen, että tieto olisi tavoittanut asiantuntijan. Kantelija ei asiantuntijan mukaan ollut pyytänyt ohjausta tai lomakkeita täytettäväksi ennen opintojen alkamista. Asiantuntijan mukaan kantelija oli hänen lähettämiensä viestien kautta varmasti nähnyt yhteydenottoihin liittyvät ohjeet ja ollut tietoinen yhteydenottopyyntöjen käsittelyssä huomioitavasta viiden päivän viiveestä. Kantelijan suunnitelman lopussa on puhelinpalvelun numero, johon kantelija olisi voinut soittaa ja välittää sitä kautta kiireellisen soittopyynnön.

Kantelijalle lähetettiin lomakkeet 621 Koulutuspalvelun tuottajan selvitys ja 623 Perustelut koulutustarpeelle, jotka kantelija palautti täytettyinä 19.11.2026.

Asiantuntijan mukaan työllisyyspalveluissa nojataan vahvasti ajatukseen, että jo alkaneita omaehtoisia opintoja ei tulisi puoltaa. Joissain tapauksessa näin voidaan tehdä, mutta näissä tapauksissa on kyseessä pätevä ja asiakkaasta riippumattoman este toimittaa lomakkeet ennen opintojen alkamista.

Kielteisen päätöksen tekemistä tuki asiantuntijan mukaan kantelijan irtisanoutuminen työpaikasta, joka työttömyysturvalain näkökulmasta katsottiin omaksi valinnaksi. Kantelijan kohdalla ei ollut pitkäaikaistyöttömyyden näkymää ja elokuussa 2025 oli hyvin tarjolla sellaisia myynnin tehtäviä, joissa kantelija oli vuosia toiminut. Asiantuntija kertoi katsoneensa, ettei ammatillisen koulutuksen puute ollut prioriteettikriteeri. Kantelijan työsuhte päättyi 16.4.2025 ja kantelija oli pääsykokeessa 7.5.2025. Asiantuntija kertoi pohtineensa, että olisiko kantelija irtisanoutunut hakeakseen opiskelemaan. Asiantuntija kertoi ohjaavansa kantelijan tilanteiden kaltaisessa tilanteessa asiakasta selvittämään opintotuen mahdollisuuden. Se on ensisijainen tukimuoto päätoimisesti opiskelevalle.

Asiantuntija viittasi 3.7.2025 kantelijan kanssa käymänsä puhelinkeskustelun kirjaukseen: "Kerrottu TE-palveluiden etuudella tuetuista opinnoista kuten työvoimakoulutukset, omaehtoiset opinnot ja lyhytkoulutukset. Ohjattu selvittämään myös Kela.fi/opintoetuudet."

Asiantuntijan mukaan hän ei missään vaiheessa luvannut kantelijalle myönteistä OMO-ratkaisua.

2.2 Työllisyyspalvelujen selvitys

Työllisyyspalvelujen mukaan se toimitti kantelijalle ratkaisun työttömyysetuudella tuetuista omaehtoisista opinnoista sähköpostitse 25.11.2025 ja uudelleen 22.12.2025. Toimitetusta ratkaisusta löytyvät perustelut, ratkaisun tekijän nimi ja nimike. Kantelijalle oli myös annettu TE-palveluiden yhteystiedot. Kantelijalle oli kerrottu, että työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 147 §:n mukaan työvoimaviranomaisen ratkaisuun olla tukematta työnhakijan omaehtoisia opiskelua ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa. Tieto löytyy myös alkuperäisestä ratkaisusta. Päätöspäivämäärä (24.11.2025) näkyy kantelijalle toimitetussa ratkaisussa ja kantelijalle on 22.12.2025 sähköpostitse kerrottu ratkaisun diaarinumero.

Työllisyyspalvelujen mukaan kantelijan väite siitä, ettei viranomaisena olisi täyttänyt hallintolain 31 §:n mukaista selvittämisvelvollisuutta, koski 8.12.2025 lähetettyjä asiakastietojärjestelmään tallennettuja kirjauksia ja kielteisen ratkaisun toimittamista. Työllisyyspalvelut totesi, että kantelijan mukaan asiakirjoissa oli ristiriitoja koskien ammatillista tutkintoa. Asiakastietojärjestelmän mukaan kantelijalla ei ole ammatillista tutkintoa. Kielteisessä ratkaisussa todetaan: "Ammatillisen koulutuksen puuttumisesta huolimatta olet jo kerryttänyt merkittävää kokemusta vastuullista myyntitehtävistä ja asiakkuuksien hoidosta työelämässä." Ristiriitaa järjestelmään tallennettujen tietojen ja ratkaisun perustelujen välillä ei työllisyyspalvelujen mukaan ole.

Työllisyyspalvelujen mukaan opintojen tukemista koskevassa kielteisessä ratkaisussa on huomioitu kokonaistilanne. Ristiriitaa järjestelmäkirjausten ja ratkaisun perustelujen osalta ei ollut. Ko. ratkaisun osalta oli toimittu kuten muidenkin kohdalla. Työllisyyspalveluissa kaikilla asiakkailla on samat oikeudet ja velvollisuudet, jotka perustuvat työvoimapalveluiden järjestämisestä annettuun lakiin ja työttömyysturvalakiin. Ratkaisun omaehtoisten opintojen tukemisesta tekee virkailija, joka on perehtynyt asiakkaan kokonaistilanteeseen.

Työllisyyspalvelut viittasi kantelijalle toimitettuun ratkaisuun, jossa todetaan, että työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 147 §:n mukaan työvoimaviranomaisen ratkaisuun olla tukematta työnhakijan omaehtoista opiskelua ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa. Kantelijaa on neuvottu opintojen suhteen työnhakukeskustelussa 7.3.2025 ja uudelleen 6.6.2025. Kantelijaa on ohjeistettu jättämään tarvittaessa yhteydenottopyyntö ja ilmoittamaan työnhakutilanteen muutoksista. Kantelijalle on samalla kerrottu työllisyyspalvelujen käsittelyajat.

Kantelijaa yritettiin tavoittaa puhelimitse 14.8.2025 hänen jättämänsä yhteydenottopyynnön johdosta käsittelyaikojen puitteissa 21.8.2025 samana päivänä, kun kantelijan ilmoittamat opinnot alkoivat.

Työnhakija-asiakas voi hakea oikeutta opiskella työttömyysetuudella saatuaan paikan työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n mukaan päätoimisiin opintoihin. Asian käsittelyä varten asiakkaan tulee toimittaa työvoimaviranomaiselle perusteet koulutustarpeelle ja koulutuspalvelun tuottajan selvitys työttömyysetuudella tuettavaksi suunnitelluista opinnoista. Tiedot tulee toimittaa kaksi viikkoa ennen opintojen aloitusta ja opinnoista tulee sopia työllistymissuunnitelmassa. Tapauksessa on toimittu työllisyyspalvelujen mukaan neuvonnan osalta samalla tavoin kuin muidenkin asiakkaiden kohdalla. Työllisyyspalvelujen mukaan kantelija ei ole toimittanut käsittelyä varten tarvittavia lomakkeita ennen opintojen alkamista. Kantelija toimitti lomakkeet työllisyyspalveluille 19.11.2025, minkä jälkeen asiasta 24.11.2025 tehtiin kielteinen ratkaisu.

Työllisyyspalvelujen mukaan kantelijaa on ohjeistettu opintojen tukemisen periaatteista kuten muitakin asiakkaita heti, kun kantelija mainitsi opintojen suunnittelun. Kantelijaa on neuvottu jättämään yhteydenottopyyntö ja kerrottu käsittelyajoista sekä muistutettu työnhakijan velvollisuuksista jokaisen työllistymissuunnitelman päivittämisen yhteydessä. Sen jälkeen, kun kantelija toimitti työvoimaviranomaiselle perusteet koulutustarpeelle ja koulutuspalvelun tuottajan selvityksen työttömyysetuudella tuettavaksi suunnitelluista opinnoista, ne oli käsitelty kokonaistilanne katsoen. Käsittely on ollut yhdenvertaista muihin asiakkaisiin nähden. Työvoimaviranomainen on toiminut normaalissa aikataulussa eikä katso asioissa tapahtuneen aiheutonta viivytystä. Työllisyyspalvelujen mukaan kantelijaa oli neuvottu sekä palveltu yhdenvertaisesti ja tasapuolisesti. Hyvän hallintolain ja perustuslain edellytykset täyttyivät toiminnassa.

3 RATKAISU

3.1 Asiaa koskevat säännökset

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Saman pykälän 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Hallintolain 2 §:n 1 momentin mukaan tässä laissa säädetään hyvän hallinnon perusteista sekä hallintoasiassa noudatettavasta menettelystä.

Hallintolain 7 §:n 1 momentin mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään niin, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti. Lain 8 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

Hallintolain 44 §:n 1 momentin mukaan kirjallisesta päätöksestä on käytävä selvästi ilmi: 1) päätöksen tehnyt viranomainen ja päätöksen tekemisen ajankohta; 2) asianosaiset, joihin päätös välittömästi kohdistuu; 3) päätöksen perustelut ja yksilöity tieto siitä, mihin asianosainen on oikeutettu tai velvoitettu taikka miten asia on muutoin ratkaistu; sekä 4) sen henkilön nimi ja yhteystiedot, jolta asianosainen voi pyytää tarvittaessa lisätietoja päätöksestä.

Hallintolain 45 §:n 1 momentin mukaan päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Oikeuskirjallisuuden (Olli Mäenpää, Hallintolaki ja hyvän hallinnon takeet, 2016) mukaan perustuslaki ei määrittele, mitä kaikkea asian käsittelyyn kuuluu, mutta on johdonmukaista pitää lähtökohtana, että asian käsittelyyn sisältyy myös asiaa koskevan päätöksen tekeminen. Viranomaisen käsittelyvelvollisuuteen sisältyy näin ymmärrettynä myös velvollisuus antaa päätös sen toimivaltaan kuuluvassa asiassa, joka on asianmukaisesti pantu vireille. Viranomaisella on hallintoasian käsittelyssä ratkaisuvollisuus tai ratkaisupakko. Se sisältää velvollisuuden ratkaista kaikki viranomaisen toimivaltaan kuuluvat asiat, jotka ovat tulleet siinä asiallisesti vireille.

Omaehtoisesta opiskelusta säädetään **työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain** (380/2023, järjestämislaki) 9 luvussa.

Järjestämislain 73 §:ssä säädetään opiskelun tukemisen yleisistä edellytyksistä ja etuuksista. Säännöksen mukaan työnhakijalla, joka on täyttänyt 25 vuotta ja joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyysetuuteen mainitussa laissa säädetyin edellytyksin, jos:

- 1) työnhakijalla on työvoimaviranomaisen toteama koulutustarve ja viranomaisen arvioi, että omaehtoisen opiskelun tukeminen on työvoimapolitiittisesti tarkoituksenmukaisin keino parantaa työnhakijan ammattitaitoa ja mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikkansa;
- 2) opiskelun katsotaan olennaisesti parantavan työnhakijan mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille;
- 3) opiskelusta on sovittu työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa 75 §:ssä säädetyllä tavalla; ja
- 4) muut tässä luvussa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Järjestämislakia koskevan hallituksen esityksen (HE 207/2022 vp) säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan seuraavaa:

Ehdotetussa 9 luvussa säädettäisiin työnhakijan omaehtoisten opintojen tukemisesta nykyistä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 lukua vastaavasti.

Nykyistä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 1 §:ää vastaavaa säännöstä, jossa todetaan omaehtoisten opintojen tukemisen tarkoitus, ei sisällytettäisi ehdotettuun lukuun. Tällä ei kuitenkaan muutettaisi tukemisen tarkoitusta, vaan tarkoituksena olisi edelleenkin parantaa aikuisväestön ammattitaitoa ja mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikka sekä turvata ammattitaitoisen työvoiman saantia.

73 §. Opiskelun tukemisen yleiset edellytykset ja etuudet. Pykälä vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 2 §:ää toimivaltaista viranomaista koskevin muutoksina. Työ- ja elinkeinotoimiston toteaman koulutustarpeen sijasta työnhakijalla tulisi olla työvoimaviranomaisen toteama koulutustarve.

Työttömyysetuudella tuettua työnhakijan omaehtoista opiskelua koskevat julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain säännökset tulivat voimaan 1.1.2010. Asiaa koskevan hallituksen esityksen (HE 178/2009 vp) yleisperusteluissa todetaan seuraavaa:

Työnhakijalla ei ole subjektiivista oikeutta opiskella omaehtoisesti työttömyysetuudella. Samalla tavoin kuin muissakin palveluissa, joissa käytetään työttömyysetuutta toimeentulon turvaamiseen, myös työnhakijan omaehtoisessa opiskelussa etuuden käyttäminen on riippuvainen työ- ja elinkeinotoimiston tekemästä palvelutarvearviosta. Omaehtoisen opiskelun ajalta työttömällä olisi oikeus tukeen, jos opiskelusta on sovittu osana työnhakusuunnitelmaa tai työllistymisohjelmaa.

Ammatillisen työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen ensisijainen tavoite on antaa opiskelijoille työmarkkinoiden tarpeita vastaavaa ammatillista osaamista, joka edistää opiskelijoiden mahdollisimman nopeaa sijoittumista työmarkkinoille. Tämän jälkeen yleisperusteluissa kerrotaan, miksi työnhakijan koulutustarvetta vastaavien ja työvoimapolitiittisesti tarkoituksenmukaisten omaehtoisten opintojen osalta painopiste on lyhytkestoisissa ja nopeaa työmarkkinoille sijoittumista edistävissä opinnoissa.

Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan seuraavaa:

Työnhakijan omaehtoista koulutusta koskevat toiveet pyritään ottamaan mahdollisuuksien mukaan huomioon. Työmarkkinoiden toimivuuden ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden näkökulmasta ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista, että työttömyysetuudella tuettaisiin työnhakijoiden subjektiiviseen koulutustarpeeseen perustuvaa opiskelua tilanteessa, jossa työnhakijalla olisi mahdollisuus olemassa olevan koulutuksensa perusteella sijoittua työmarkkinoille tai säilyttää työpaikka. Tästä syystä opintojen tukemisen edellytyksenä on työ- ja elinkeinotoimiston toteama koulutustarve. Työ- ja elinkeinotoimisto kiinnittää arvioinnissaan huomiota muun muassa siihen, onko työnhakijalla suunniteltujen opintojen jälkeen mahdollisuus säilyttää työpaikkansa tai sijoittua suhteellisen nopeasti avoimille työmarkkinoille. Vaikka opiskelu sinänsä parantaisi työnhakijan ammattitaitoa, opiskelua ei tueta, jos työnhakijalla on työmarkkinoilla edelleen kelpoinen ja pätevä ammatillinen tutkinto eikä hänellä ole perusteltua tarvetta uuden koulutuksen hankintaan tai ammatin vaihtoon esimerkiksi terveydellisten syiden takia.

Järjestämislain 75 §:n mukaan tuettavasta opiskelusta on sovittava työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa ennen opintojen aloittamista. Tuettavasta opiskelusta voidaan sopia työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa opintojen alkamisen jälkeenkin, jos siihen on painava syy, työnhakija on aloittanut opinnot työsuhteen tai työttömyysturvalain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun taloudellisen etuuden jaksotuksen tai työkokeilun aikana tai opintoja on harjoitettu työvoimakoulutuksena.

3.2 Asian arviointi

Asiantuntija lähetti 22.10.2025 kantelijalle sähköpostiviestin, jossa hän totesi, että omaehtoisen opiskelun tukemista koskevaa asiaa tai hakemusta ei voida käsitellä tai tehdä päätöstä jo alkaneista opinnoista. Kantelija lähetti 24.10.2025 yhteydenottopyynnön, jossa hän pyysi täsmennystä siihen, mihin lakiin, asetukseen tai TEM:n ohjeistukseen perustuu se, ettei hakemusta voida käsitellä tai tehdä päätöstä jo alkaneista opinnoista. Kantelija lähetti 3.11.2025 yhteydenottopyynnön, jossa hän viittasi hallintolakiin ja totesi, että viranomaisen on käsiteltävä vireille tullut asia ja annettava perusteltu päätös. Asiantuntija lähetti 13.11.2025 kantelijalle sähköpostiviestin, jossa hän pyysi kantelijaa toimittamaan työllisyyspalveluihin asianmukaisesti täytettyinä ja allekirjoitettuina viestin liitteenä olleet hakemuslomakkeet. Asiantuntija kertoi, että hakemus käsitellään, vaikka se tulee opintojen aloittamisen jälkeen. Kantelija toimitti työttömyysetuudella tuettua omaehtoista opiskelua koskevan hakemuksen 19.11.2025.

Työllisyyspalvelut teki 24.11.2025 ratkaisun työttömyysetuudella tuettua omaehtoista opiskelua koskevassa asiassa. Ratkaisusta käy ilmi, miksi kantelijan 21.8.2025 aloittamia sosionomin tutkintoon johtavia polkuopintoja ei hyväksytty työttömyysetuudella tuetuiksi. Ratkaisussa viitataan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 147 §:ään ja todetaan, että työvoimaviranomaisen ratkaisuun olla tukematta työnhakijan omaehtoista opiskelua ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa.

Hallintolaissa ovat säännökset hallintoasian ratkaisemisesta sekä hallintopäätöksen muodosta, sisällöstä ja perustelemisesta. Hallintolaissa ei nimenomaisesti säädetä viranomaiselle velvollisuutta tehdä päätös eikä myöskään hallinnossa asioivalle oikeutta saada päätös omassa asiassaan. Viranomaisen päätöksentekovelvollisuus ja hallinnon asiakkaan oikeus saada päätös perustuu perustuslain 21 §:ään ja toisaalta asiaa koskeviin nimenomaisiin säännöksiin eri laeissa. Järjestämislaissa ei ole nimenomaista säännöstä päätöksen tekemisestä, joten asia jää perustuslain yleissäännöksen varaan.

Edellä mainitun perusteella totean, että työvoimaviranomaisella on velvollisuus ottaa sille toimitettu työttömyysetuudella tuettua omaehtoista opiskelua koskeva hakemus käsiteltäväksi ja tehdä siitä päätös, vaikka hakemus toimitettaisiin opiskelun aloittamisen jälkeen.

Edelleen totean laillisuusvalvonnassa (dnro [3457/4/10](#), EOAK/5645/2019, EOAK/1629/2020 ja EOAK/6740/2020) katsotun, että vaikka TE-toimiston omaehtoista opiskelua koskeva ratkaisu ei olekaan sellainen päätös, josta voisi hakea muutosta, sen perusteluiden voidaan kuitenkin edellyttää täyttävän ne vaatimukset, joista säädetään hallintolain 45 §:ssä.

Eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävänä on valvoa, että viranomaiset noudattavat lakia ja täyttävät muutoinkin velvollisuutensa. Oikeusasiamies ei voi puuttua viranomaisten harkintavaltansa puitteissa tekemiin ratkaisuihin eikä muuttaa tai kumota niitä.

Saamani selvityksen perusteella katson, että työllisyyspalvelut on ratkaissut työttömyysetuudella tuettua omaehtoista opiskelua koskevan asian sille laissa säädetyn harkintavallan puitteissa. Totean kuitenkin, että työllisyyspalvelujen ratkaisu ei kaikilta osin täytä hallintolain vaatimuksia. Ratkaisun perusteluissa on mainittu se säännös, jonka perusteella ratkaisuun ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa, mutta ratkaisussa ei ole yksilöity sitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 9 luvun säännöstä, jonka perusteella kielteinen päätös on tehty. Lisäksi ratkaisusta puuttuu sen työllisyysalueen viranomaisen nimi, joka on tehnyt ratkaisun.

Muilta osin asiassa ei ole ilmennyt toimenpiteitäni edellyttävää lainvastaista menettelyä tai velvollisuuden laiminlyöntiä.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2 esittämäni käsityksen kaupungin työllisyyspalvelujen tietoon.

Tässä tarkoituksessa lähetän sille jäljennöksen tästä päätöksestäni.